

Regionale conferentie creëert momentum voor gezamenlijke uitfasering van kwik

Het geluid van de drums van het Alakondre-ensemble bereikt een duizelingwekkend hoogtepunt. De vloer in de Royal Ballroom van het Torarica Resort trilt mee op het opwindende ritme. Alsof moeder aarde daarmee zelf ook een smeekbede uitte om te komen tot een gezamenlijke, regionale visie voor kwikvrije mijnbouw in de Guyana's. Dat was het belangrijkste doel van de conferentie: *'Golden Solutions towards a shared vision for mercury-free mining in the Guianas'*.

De drums hebben in de universele taal van muziek de deelnemers aan de conferentie op 11 juni verwelkomd. Het werd een volle zaal met participanten uit Guyana, Suriname en Frans-Guyana. De drie landen hebben allen te maken met de gevolgen van illegale, informele of legale goudwinning met het giftige kwikmetaal. "We zijn allen op weg naar een doel: kwikvrije goudwinning. Maar we bevinden ons in verschillende fasen van het traject om dit te bereiken", analyseert Soyini McPherson, engineer van de Guyana Geology and Mines Commission (GGMC), het proces waarin de drie Guyana's zich bevinden.

EMSAGS en WWF

De regionale conferentie werd georganiseerd in het kader van twee projecten: EMSAGS (om het beheer van ambachtelijke en kleinschalige goudwinning (ASGM) in Suriname te verbeteren en de toepassing van milieuverantwoorde mijnbouwtechnologieën te bevorderen), uitgevoerd door het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen (NH) en de Nationale Milieu Autoriteit (NMA). Daarnaast het project *Mercury Phase-out in the Guianas* (het uitbannen van het gebruik van kwik in de Guyana's), uitgevoerd door WWF-Guianas. Het geheel werd gefinancierd door het EMSAGS-project en de *French Facility for Global Environment* (FFEM), en ondersteund door het Franse onderzoeksinstituut voor ontwikkeling (IRD).

Dit alles tegen de achtergrond dat Suriname (2018), Guyana (2013) en Frans-Guyana (2013) de Minamata-conventie hebben getekend en zich daarmee hebben aangesloten bij de wereldwijde alliantie om het gebruik van kwik te stoppen.

Namens het ministerie van NH deed directeur Mijnbouw Preciosa Simons de aftrap. Met verwijzing naar de iconische woorden van Nelson Mandela: *"It always seems impossible until it is done"*, liet zij zien dat alle partijen begrijpen dat het geen makkelijke taak zal zijn om een gedeelde visie te creëren die kwikvrije mijnbouw mogelijk maakt, maar dat er wel optimisme en motivatie is om zich daarvoor in te zetten.

Ook alternatieven aandragen

Deze tweede regionale bijeenkomst moest steunen op de figuurlijke schouders van de eerste, die in oktober 2022 plaatsvond. "Regionale samenwerking met buurlanden Guyana en Frans-Guyana om kennis uit te wisselen en afstemming te bevorderen op het gebied van kleinschalige goudwinning (ASGM), is een belangrijke activiteit binnen het EMSAGS-project. Deze samenwerking maakt het voor Suriname mogelijk om bredere lessen te trekken uit de ervaringen van andere landen in de regio, zowel op technisch vlak als op beleidsniveau. Deze bijeenkomsten brengen overheidsinstellingen, universiteiten, onderzoeksinstellingen, het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven samen om praktijkgerichte oplossingen voor duurzame ontwikkeling te ondersteunen, afgestemd op de specifieke behoeften van de regio", legt Sandra Bihari, projectcoördinator van het EMSAGS-project, uit.

Kwik uitbannen betekent wel alternatieven vinden voor de duizenden mensen en gemeenschappen die leven van goudwinning, zij het met kwik. *"Gold has always been there for Guyana."* Eondrine Thompson, algemeen directeur van de Guyana Gold Board, beschreef daarmee de complexe rol die goudwinning speelt in Guyana, als grootste bijdrager aan de inkomsten na olie. "We moeten een balans vinden tussen milieuvriendelijke goudwinning en onze economische ontwikkeling", ondersteunde Vanuessa Gefferie, directeur van de NMA in Suriname, dat standpunt.

De Franse ambassadeur Nicolas de Lacoste sprak namens Frans-Guyana. Hij illustreerde met het voorbeeld van de overstap van diesel naar benzine in Frankrijk dat, hoe groot ook

het economische belang is, de gezondheid van de mens en het welzijn van het milieu niet uit het oog verloren mogen worden. "We hebben te maken met inheemsen in het binnenland van Frans-Guyana die zelfs heel ver van de mijnen wonen, maar toch gezondheidsklachten ervaren door het mijnen met kwik."

Effecten van kwikgebruik

Het eerste aandachtspunt bij de conferentie betrof de invloed van ASGM met kwik op mens en milieu. Er werden presentaties gegeven door experts van de Anton de Kom Universiteit van Suriname (AdeKUS), The International Water Office van Frans-Guyana en de GGMC. Max Huisden, onderzoeker aan de AdeKUS, sprak over het gevaar van methylkwik. Dat is kwik dat door mijnen vrijkomt uit de bodem, via regen weer in de natuur terecht komt, door micro-organismen wordt omgezet en daardoor vele malen giftiger is. "Als het neerkomt, gebeurt dat niet alleen ter plaatse waar met kwik wordt gemijnd", waarschuwde Huisden.

Het is de bedoeling dat er ook alternatieven worden geboden voor het gebruik van kwik. Vandaar dat Huisden in opdracht van de NMA, een onderzoek doet naar het gebruik van de Gold Dressing Agent Jin Chan, die delen van cyanide bevat. "Maar de resultaten tot nu toe geven reden tot bezorgdheid", meent Huisden.

The International Water Office besprak nieuwe technieken waarbij satelliet gestuurde waterkwaliteitsmonitoring mogelijk is. Dit initiatief hoort bij het Bio-Plateaux II-project, waarbij de waterkwaliteit van het stroomgebied van de Marowijn- en Oyapockrivier wordt geanalyseerd.

De GGMC richtte vooral de aandacht op de programma's die er geleidelijk voor zorgen dat het gebruik van kwik strenger wordt gemonitord. Guyana was ruim voor het ondertekenen van de Minamata-conventie al bezig met het geven van informatie over de gevaren van het mijnen met kwik. Het land heeft sindsdien het importeren van kwik systematisch teruggebracht. Nu wordt een importquotum van 34.000 kilo per jaar gehanteerd. Dat wordt regelmatig naar beneden bijgesteld.

Milieuverantwoorde technieken

Het tweede hoofdthema betrof de introductie van technieken in de ASGM en hoe die aan te pakken. Winston Wielson, leidinggevende bij de Afdeling ASM van het mijnbouwbedrijf Newmont, vertelde hoe wordt samengewerkt met de goudzoekers. "Het zijn onze burens en ze proberen net als iedereen een inkomen te verdienen. Wij helpen met het uitfaseren van kwikgebruik door hen alternatieve werkgelegenheden aan te bieden en door hen te helpen de gebruikte methodes efficiënter toe te passen", legt Wielson uit. Op de concessie van Newmont zal in samenwerking met EMSAGS een demonstratie-unit komen waar zal worden aangetoond hoe zonder kwik te mijnen.

In Guyana zijn al enige tijd alternatieven geïntroduceerd in de ASGM-sector die betaalbaar zijn voor kleinschalige goudzoekers. "De golden cube en de blue ball zijn de meest succesvolle alternatieven die zijn geïntroduceerd. Deze twee halen het vuil en de modder uit het gevonden goudconcentraat, waardoor het goud zelf overblijft", legt Dayshawn Billings uit. Hij is technical officer van het Mercury phase-out-project van WWF-Guianas in Guyana. De organisatie heeft ook een zone gekozen waar inheemsen problemen hadden met het mijnen van fijn goud, om hen te helpen dat te doen zonder kwik.

In Frans-Guyana is kwikgebruik verboden en moeten mijnbouwbedrijven voldoen aan strenge wettelijke eisen om milieuvriendelijk te werk te gaan. Vooral aan watermanagement wordt veel aandacht besteed om te voorkomen dat vervuild water in het milieu terecht komt.

"Uiteindelijk – en dat is mijn analyse – zullen we over moeten stappen op het gebruik van cyanide bij de kleine mijnen, en dat onder strikte milieuvoorwaarden. Een andere oplossing is om te komen tot een grote mijn waar mijners hun concentrat kunnen brengen. Zo hebben we een afvoersysteem om te controleren, wat ruimte geeft voor toezicht", vindt Pierre Michel Rosier, vicepresident van The Gold Mining Federation in Frans-Guyana. Volgens hem zullen illegale mijners niet stop-

pen met kwik als ze geen beter alternatief hebben.

Regionale monitoring

Regionale kwikmonitoringssystemen zijn belangrijk om elkaar van informatie te voorzien over de lopende projecten. Maar ook lokaal moet gemonitord worden. Dat bleek uit de presentaties bij het derde thema: regionale kwikmonitoringsmechanismen. In Suriname wordt het project *Mercury Vapor Monitoring Mechanism* uitgevoerd, waaraan goudopkoopbedrijven in Paramaribo-Noord die het goud eerst zuiveren voordat ze het kopen, deelnemen.

Zij worden geregistreerd, krijgen informatie over milieuvriendelijker werken en de luchtkwaliteit wordt ook op 100 meter afstand van hun bedrijf gemonitord. "Kwikdamp is heel giftig, vooral voor zwangere vrouwen en kinderen", zei Priscilla Frierson. Ze liet het resultaat zien van kwikdampmetingen bij twee opkoopbedrijven waar de situatie voor en na verbetering werd gemeten. Dat laat zien dat de pilot resultaat boekt.

Ook in Guyana, waar nog vergunningen worden verstrekt voor de import van kwik, wordt systematisch aan dataverzameling gedaan. De ASGM-sector in Guyana is legaal, formeel en gestructureerd. Er zijn verschillende instituten betrokken bij het importeren en gebruik van kwik en bij training en voorlichting over hoe kwik het beste veilig gebruikt kan worden. Die data is beschikbaar voor alle betrokken instanties.

Vervuilde Marowijnrivier

De vervuiling van het stroomgebied van de Marowijnrivier is onderzocht door de Franse arts Remy Pignoux. In zijn presentatie klonk grote bezorgdheid door. Door de kwik